

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора юридичних наук, доцента Дрозда Олексія Юрійовича на дисертаційне дослідження Богуна Станіслава Сергійовича «Принципи реалізації правоохоронної функції держави органами Державної митної служби України», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Виконання правоохоронними органами найбільшого обсягу правоохоронних завдань у державі вимагає від їх працівників якісної професійної підготовки, а від держави – належного організаційно-правового забезпечення їх діяльності. Актуальність теми даного дослідження визначається теоретичною та практичною значущістю питань, пов'язаних із визначенням найбільш значущих проблем реалізації правоохоронної функції держави органами Державної митної служби України, а також окреслення способів їх подолання. До найбільш дискусійних проблем у цій сфері слід віднести комплекс питань, пов'язаних із перспективою реформування системи правоохоронних органів, а також з'ясування структурно-функціональних особливостей правоохоронної системи та її складових. Питання про те, в якому напрямі мають розвиватися митні органи, які функції повинні бути змінені, збережені або взагалі вилучені в майбутньому, в сучасній юридичній науці мають дискусійний характер. Тобто, вироблення науково-практичних рекомендацій з окреслених питань сприятиме розробленню новітньої концепції перспективного розвитку митних органів в Україні.

Таким чином, дисертація Богуна Станіслава Сергійовича присвячена важливій і водночас актуальній для вітчизняної юридичної науки та практики темі, що являє собою комплексне дослідження принципів реалізації правоохоронної функції держави органами Державної митної служби України та проблемних питань, пов'язаних із цим. Важливість і нагальність відповідних наукових пошуків визначається необхідністю удосконалення правового забезпечення діяльності митних органів в Україні та приведення

його у відповідність до міжнародної практики, тому, в своєму дослідженні, автор намагався заповнити існуючі прогалини щодо закріплення принципів реалізації правоохоронної функції держави органами Державної митної служби України та надати ґрунтовні пропозиції стосовно вдосконалення існуючого правового механізму реалізації даної діяльності.

Про актуальність дослідження свідчить також те, що робота виконана відповідно до «Концептуальних напрямів реформування системи органів, що реалізують державну податкову та митну політику», які були затверджені Розпорядженням КМУ від 27 грудня 2018 р. № 1101-р; Постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1200 «Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби України»; «Концепції оптимізації системи центральних органів виконавчої влади», затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1013-р. а також відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна–2020» (Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015). Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права на тему «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Виходячи з актуальності теми дисертаційного дослідження, автором досить точно визначено об'єкт і предмет дослідження. Чітко визначено його мету, для успішного досягнення якої було правильно окреслено низку задач (с. 11–12).

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Узагальнений в роботі теоретичний та нормативний матеріал аналізується з використанням виваженого методологічного апарату, який включає як загальнонаукові, так і конкретні наукові методи пізнання, зокрема: статистичний, логіко-семантичний, порівняльно-правовий, методи класифікації, групування, системно-структурний, системно-

функціональний та інші методи пізнання. Загалом, методи дослідження є цілком сучасними й обґрунтованими, що стало запорукою успішного вирішення поставлених дисертантом задач. Високий ступінь вірогідності й наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу літературних джерел, нормативних актів, зокрема, Конституції України, міжнародно-правових актів, законів України, актів Президента та Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади.

Наукова новизна одержаних результатів полягає, насамперед у тому, що дисертаційна робота є першою спробою, після реорганізації Державної фіскальної служби України, комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання, визначити сутність та особливості принципів реалізації правоохоронної функції держави органами Державної митної служби України, а також на основі опрацювання зарубіжного досвіду та аналізу норм вітчизняного законодавства визначити напрямки розвитку адміністративного законодавства, як форми реалізації принципів здійснення правоохоронної функції органами ДМ. На підставі проведеного дослідження сформульовано концептуальні положення й висновки, запропоновані здобувачем особисто.

На особливу увагу заслуговують наступні положення, висновки, рекомендації та пропозиції, що викладені в дисертації, і які найбільш наочно демонструють її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість:

– авторський висновок про те, що правоохоронна функція держави за своєю сутністю є важливим напрямом діяльності держави, який віднайшов своє відображення на конституційному рівні, а її реалізацію покладено на певне коло уповноважених суб'єктів. Зміст цієї функції полягає в охороні законності та правопорядку в суспільстві, а також в сприянні реалізації прав та свобод людини фактично у всіх сферах суспільного життя (економічній, політичній, соціальній, екологічній, інформаційній тощо) (с. 72 дисертації);

– висновок дисертанта, що система правоохоронних органів України включає в себе низку органів державної влади, які, окрім правоохоронної, покликані виконати й інші важливі функції держави. В свою чергу під правоохоронними органами у роботі розуміються органи державної влади, для яких правоохоронна функція є основною, вони, відповідно до норм чинного законодавства України, наділені повноваженнями, які дають їм можливість захистити законні права, інтереси та свобод людини, а також забезпечити неухильне дотримання всіма учасниками митних правовідносин норм чинного законодавства (с. 74);

– обґрунтування автором того, що принцип верховенства права є ключовою засадою, відповідно до якої формуються та розвиваються інші засади реалізації правоохоронної функції держави органами ДМС. Саме через дотримання принципу верховенства права забезпечується, максимально повне, ефективне забезпечення прав людини, та своєчасне вжиття заходів щодо відновлення порушеного права для учасників митних правовідносин, особливо в процесі реалізації правоохоронної функції. А відтак, наявність засади верховенства права вимагає обов'язкового втілення його в правотворчу та правозастосовну діяльність органів ДМС (с. 126);

– авторський висновок про те, що зміст принципу гласності полягає у тому, що ДМС, при реалізації правоохоронної діяльності повинні діяти відкрито, що відображено в обов'язку інформувати населення і засоби масової інформації про свою діяльність, а також про стан громадського порядку та заходи щодо його зміцнення. Тож, дотримання цього принципу сприяє: формуванню позитивної громадської думки, забезпеченню захисту прав і законних інтересів платників податків та зборів, реалізує виховну та превентивну функції правоохоронної діяльності Державної митної служби України (с. 127).

Окрім вказаного, автором слушно, з метою удосконалення адміністративного законодавства у сфері, що досліджується, запропоновано: привести національне законодавство у відповідність до сучасних світових

тенденцій, а також його оновлення та вдосконалення в рамках тих принципів, які були визначені та охарактеризовані нами в ході проведення дисертаційного дослідження; вдосконалити нормативно-правові засади роботи з кадрами, що повинно включати: по-перше, покращення первинної та подальшої підготовки та перепідготовки митників; по-друге, використання новітніх підходів до управління персоналом; по-третє, використання кадрового потенціалу з урахувань сучасних наукових напрацювань, тощо; по-четверте, підвищення соціальних, економічних та політичних гарантій проходження служби в ДМС; переглянути правові засади взаємодії державної митної служби з: а) населенням; б) з іншими органами державної влади України; в) взаємодії з міжнародними організаціями в рамках виконання обов'язків, які взяла на себе Україна, підписавши ряд міжнародних угод у цій сфері; оптимізувати систему органів Державної митної служби, позбавившись не ефективних відомств, або реорганізувавши їх; необхідним є розширення повноважень ДМС в контексті реалізації ними правоохоронної функції; створити законодавчі та організаційні умови для оперативного обміну інформацією між різними структурними підрозділами ДМС зокрема, та митними органами та іншими органами державної влади взагалі; розробити нові заходи, які будуть спрямовані на реалізацію правоохоронної функції, наприклад щодо: протидії незаконному перетину кордонів; протидія контрабанді, і останнім, і найбільш важливим напрямком, в розрізі окресленої проблематики, є закріплення загальноправових та спеціальних принципів на законодавчому рівні (с. 167–168).

В дисертації сформульовано й інші цікаві та корисні положення і висновки.

Однак, як і при дослідженні будь-якої складної та нової теоретичної проблеми, в зазначеному дисертаційному дослідженні міститься чимало спірних, неузгоджених і не зовсім обґрунтованих положень, які можуть стати підґрунтям подальшої наукової дискусії та напрямками подальшої розробки даної проблеми. До них варто віднести:

1. Так, не зовсім вдалими є назви підрозділів 2.2 «Характеристика загально-правових принципів реалізації правоохоронної функції держави органами Державної митної служби України» та 2.3 «Характеристика спеціальних принципів реалізації правоохоронної функції держави органами Державної митної служби України», адже, якщо ми присвячуємо підрозділ аналізу загальних або спеціальних принципів реалізації правоохоронної функції держави, то ми саме й маємо на меті їх охарактеризувати, тож використання у назві підрозділу слова «характеристика» є зайвим.

2. Автор, у висновках до розділу 1 дисертаційного дослідження пише, «що реалізація правоохоронної функції держави відіграє важливу роль: по-перше, для суспільства, оскільки відповідна діяльність держави (в особі її уповноважених органів та їх посадових осіб) дає впевненість кожному громадянину, що його права та законні інтереси будуть належним чином захищені, а їх реалізації ніщо не буде заважати; по-друге, для держави взагалі, оскільки її робота в окресленому напрямку підвищує довіру населення, зміцнює стан дотримання законності та правопорядку в країні, що в свою чергу забезпечує економічну, політичну та соціальну стабільність в середині країни». Такий висновок, має право на життя, однак все ж таки слід було робити акцент на реалізації правоохоронної функції саме митних органів.

3. Говорячи про основні функції правоохоронних органів у системі органів виконавчої влади в Україні, автору слід було не лише їх систематизувати та проаналізувати, а й запропонувати напрямки їх удосконалення та відповідного закріплення у чинному законодавстві.

4. Наступне зауваження стосується практичної сторони дисертаційного дослідження. Зокрема автор, опрацьовуючи напрямки вдосконалення адміністративного законодавства України, як форми реалізації принципів здійснення правоохоронної функції держави органами Державної митної служби, слушно окреслює такі напрямки, проте не пропонує відповідних змін до законодавства.

5. Зарубіжному досвіду присвячено підрозділ 3.1 дисертації, що, безумовно, є позитивним аспектом дослідження. Однак, на мою думку, доцільним було б навести, як узагальнення, окремий перелік, в якому окреслити можливі шляхи його адаптації в Україні, надати конкретні пропозиції щодо розробки відповідних проектів нормативно-правових актів, внесення змін та доповнень до чинних правових актів з досліджуваних питань тощо. Тобто запропонувати конкретні шляхи адаптації в Україні зарубіжного досвіду організації і правового забезпечення діяльності митних органів.

Разом із тим, зазначені зауваження носять дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної Богуном С.С. дисертаційної роботи та не знижують її достатній науково-теоретичний рівень й практичну значущість.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані у: науково-дослідній роботі; правотворчості; навчальному процесі та практичній діяльності. Використання під час роботи над дисертацією широкої нормативної, науково-теоретичної бази, законодавства України, у тому числі зарубіжного та статистичних даних, підтверджує висновок про достатню обґрунтованість та достовірність отриманих результатів.

Основні результати дисертації досить повно викладені в статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, у тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення та результати дослідження. Дисертацію й автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Наведене дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Принципи реалізації правоохоронної функції держави органами Державної митної служби України» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані

результати, що вирішують конкретну наукову задачу, що має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю й обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Богун Станіслав Сергійович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
начальник відділу
докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

Олексій ДРОЗД

